

A Pécsi Ítéltábla a Hámori és Soltész Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes (címe)** felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I. rendű és meghatalmazott hozzátartozó (címe) által képviselt **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a ... Törvényszék 2017. március 30-án kelt .../18. számú rész- és közbenső ítélete ellen az alperes által 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét megváltoztatja és a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása és hatályossá nyilvánítása iránti keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 15 napon belül 124.200 (százhuszonnégyezer-kétszáz) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak az illetékes állami adóhatóság felhívására 96.000 (kilencvenhatezer) forint elsőfokú eljárási illetéket.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes és a II. rendű alperes, mint adósok az I. rendű alperes jogelődjével, az ... Zrt.-vel (a továbbiakban: alperes) 2008. március 12-én hitel- és opciós szerződés magánszemélyek és egyéni vállalkozók részére elnevezésű szerződést kötött, amelynek alapján az I. rendű alperes 1.600.000 forint kölcsönt folyósított az adósok részére személygépjármű megvásárlásához. A szerződés szerint a hitel devizaneme svájci frank, futamideje 120 hónap, az ügyleti kamatláb 12,56%, a teljes hiteldíjmutató pedig 14,45%. Az induló törlesztőrészlet összegét 23.485 forintban határozták meg, a szerződés 7. pontjában arról is rendelkeztek, hogy a törlesztőrészletek, a hitel ügyleti kamatlába, az árfolyam különbözetek ügyleti kamatlába és az induló teljes hiteldíjmutató a hitelező Általános Szerződési Feltételeiben meghatározott módon változhat, amit az adós (társadós) a jelen okirat aláírásával az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásként tudomásul vett. Az adósok a szerződés 10. pontjában is nyilatkoztak arról, hogy a hitel esetleges árfolyamkockázatáról szóló tájékoztatást megértették és tudomásul vették.

A felek szerződésének részévé vált általános szerződési feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) 4.1.3. pontja szerint az adós a hitel kamattal növelt összegét a hitelszerződésben rögzített számú, összegű és esedékességű törlesztőrészlet, valamint „havi fix” devizaalapú hitelkonstrukció esetén az

árfolyam különbözet részletek megfizetésével köteles visszafizetni. A 4.1.4. pont devizaalapú hitel esetén a törlesztőrészek összegének meghatározása módját, továbbá havi fix konstrukció esetén az árfolyam különbözetek nyilvántartásának és megfizetésének módját szabályozta. Az ÁSZF 4.8. része havi fix konstrukció esetére határozta meg a szélsőséges árfolyamváltozásra irányadó szabályokat.

A felperes és a II. rendű alperes az általuk megkeresett ... hitelközvetítő javaslatára választották az alperes által nyújtott svájci frank alapú kölcsönt.

Az alperes az adósok hátralékos tartozása miatt 2012. április 19-én a kölcsönszerződést felmondta, vételi jogát gyakorolta, a gépjármű értékesítése után nyilvántartott tartozás tekintetében a felek között a felülvizsgált törvényi elszámolás megtörtént.

A felperes módosított első keresetében az érvénytelen kölcsönszerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte, a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a felek közötti elszámolás alapján összegszerűen megjelölt kérelme szerint az I. rendű alperessel szemben fennálló tartozása 389.003 forint. Az érvénytelenség okaként arra hivatkozott, az alperestől az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást, ami miatt tisztességtelen az a kikötés, amely szerint az árfolyam különbözetet teljes egészében a felperesnek kell megfizetnie.

Második keresete a kölcsönszerződés felmondása érvénytelenségének megállapítására irányult, amit arra alapított, hogy a felmondáskor az árfolyamkockázatból eredő fizetési kötelezettsége hiányában valójában nem volt hátralékos tartozása.

Az alperes a per megszüntetését kérte arra hivatkozva, hogy a felperes keresetét nem a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 37.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint terjesztette elő.

Érdemi ellenkérelmében mindkét kereseti kérelem elutasítását kérte. Az árfolyamkockázat kapcsán azt emelte ki, a szerződés és az ÁSZF rendelkezései alapján a felperes számára felismerhető volt, hogy az árfolyamváltozás kockázatát ő köteles viselni, a szerződésben el is ismerte, hogy tisztában volt a devizaalapú finanszírozás kockázataival.

Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletével megállapította, hogy a felek közötti kölcsönszerződés az árfolyamkockázat 20%-ot meghaladó részének a felperesre telepítése - az árfolyamkockázatról tájékoztatás nem megfelelő volta miatt - tisztességtelenség miatt érvénytelen.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a per megszüntetésének nem volt helye, mert a kölcsönszerződés érvénytelensége jogkövetkezményének levonása körében a kereset az elszámolásra kiterjedt.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959. évi Ptk.) 209.§-ának (1) bekezdése és a 209/A.§ (1) bekezdése, valamint a 6/2013. számú Polgári Jogegységi Határozat és a 2/2014. számú Polgári Jogegységi Határozat alapján megállapította, hogy a felperes nem kapta meg a jogszabály - a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203.§-a - által előírt tájékoztatást, mert az csupán arra terjedt ki, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet kedvezőtlen esetben emelkedhet, de nem tért ki az emelkedés korlátlan mértékére és valós veszélyére. A tájékoztatás alapján a felperes alappal gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat őt csak korlátozott mértékben terheli, ezért a szerződés főszolgáltatást meghatározó, árfolyamkockázat

viselésére vonatkozó kikötése 20%-ot meghaladó mértéken túl tisztességtelen volt, ami miatt a szerződés érvénytelen.

A közbenső ítélet ellen az alperes fellebbezett, elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset teljesítését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértést követett el, amikor a pert nem szüntette meg, hiszen a felperes keresete nem felelt meg a DH2 tv. 37.§-ában foglaltaknak, mert az összecszerűen megjelölt kérelme nem a felülvizsgált elszámolás adatain alapuló elszámolással került meghatározásra. Kifogásolta azt is, hogy a szerződés érvénytelenségére alapított kereset vonatkozásában az eljárási szabályok megsértésével hozott közbenső ítéletet az elsőfokú bíróság.

Az ítélet megváltoztatása iránti kérelmét arra alapította, a kölcsönszerződésből és a részévé vált ÁSZF rendelkezéseiből, különösen a kölcsönszerződés 7. és 10. pontjából, valamint az ÁSZF 4.1.4. pontjából a felperes számára világosnak és érthetőnek kellett lennie, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, amit neki kell viselnie. A törlesztőrészlet meghatározott számítási módjából az is következett, hogy az árfolyam emelkedésének arányában felső határ nélkül megnövekedhet a fizetési kötelezettsége.

A felperes az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés megalapozott.

A másodfokú bíróság először kiemeli, hogy a felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozással a DH2 tv. 37.§-ában meghatározott érvénytelenségi jogkövetkezmény - a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítása és az összecszerűen meghatározott elszámolás - alkalmazását kérte, ezért nem volt helye a DH2 tv. 39.§-a alapján a per megszüntetésének, és úgy sem lehetett tekinteni, hogy a felperes a szerződés érvénytelenségére alapított kereseti kérelmet nem tartja fenn. Az ítélezési gyakorlat szerint a per érdemi elbírálására tartozik, hogy a pert indító fogyasztó az elszámolás adataiból kiindulva helyesen határozta-e meg a fizetési kötelezettségét.

Az elsőfokú eljárás lényeges szabályai megsértésének hiányában az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére a Pp.252.§ (2) bekezdése alapján nem volt indok, a fellebbezést a másodfokú bíróság érdemben bírálta el.

A felperes első keresetében a szerződés érvénytelenségére hivatkozással érvénytelenségi jogkövetkezmény - a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítása és az elszámolás - alkalmazását kérte, ez a keresete tehát tág értelemben marasztalási keresetnek minősülő érvénytelenségi jogkövetkezmény alkalmazására irányult, amelynek jogcímül szolgált a szerződés érvénytelenségének megállapítása az általa megjelölt okból. A felperes további keresetét is előterjesztett a felmondás érvénytelenségének megállapítására, az elsőfokú bíróság a Pp.213.§ (2) és (3) bekezdése alapján járt el, amikor a kölcsönszerződés érvénytelenségét a felperes által megjelölt okból, az árfolyamkockázat viseléséről szóló rendelkezés részbeni tisztességtelensége miatt rész- és közbenső ítéletében állapította meg. Az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezmény alkalmazása jogalapjaként megjelölt és elbírált érvénytelenségi ok fennállásának megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta, az annak alapján megállapított releváns tényállást a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kiegészíti a következőkkel:

Az ÁSZF 4.1.4. pontja nemcsak a devizaalapú hitel törlesztőrészletének megállapítására szolgáló képletet tartalmazza, hanem magyarázatot is arra, hogy a ténylegesen fizetendő törlesztőrészlet a kölcsönszerződésben meghatározott induló törlesztőrészlet és az aktuális devizaárfolyam és a bázis devizaárfolyam hányadosának szorzata. A 4.4.2. pont a mindenkor aktuális tőketartozás forint ellenértékének meghatározása módját szabályozza, az arra szolgáló képlet mellett magyarázatként feltüntetve azt is, hogy a devizában kifejezett tőketartozás forint ellenértéke az aktuális devizaárfolyam és a bázis devizaárfolyam hányadosának szorzataként állapítható meg. Az ÁSZF 4.8.1. pontja pedig kifejezett rendelkezést tartalmaz arra az esetre, ha az aktuális devizaárfolyam a hitelszerződésben meghatározott bázis devizaárfolyam 125%-át meghaladja.

A másodfokú bíróság a kiegészített tényállásra is figyelemmel az elsőfokú bíróság által levont következtetéssel és a szerződés érvénytelenségét megállapító döntéssel nem értett egyet.

A felek közötti szerződés devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésnek minősült, melynek általános szerződési feltételként vált részévé az a rendelkezés, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli. Az e feltétel tisztességtelenségére alapított érvénytelenség vizsgálatakor az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki abból, hogy a 2/2014. Polgári Jogegységi Határozat 1. pontjának (3) bekezdése alapján a devizaalapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezésének tisztességtelensége akkor állapítható meg, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás, vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Azt, hogy az 1959. évi Ptk.205.§ (3) bekezdésében foglalt általános tájékoztatási kötelezettséget a fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő deviza nyújtására irányuló szerződés esetén konkretizáló Hpt.203.§ által előírt tájékoztatást a fogyasztó megkapta, a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania.

A Hpt.203.§ (6) és (7) bekezdése szerződéskötéskor hatályos és ezért alkalmazandó rendelkezéseit az elsőfokú bíróság tévesen idézte. Annak helyes tartalma szerint a devizahitel nyújtására irányuló lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A kockázatfeltáró nyilatkozatnak devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

Tény, hogy a Hpt.213.§-ának (6) és (7) bekezdésében előírt külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, ennek hiánya azonban a szerződés érvényességét nem érinti. Külön kockázatfeltáró nyilatkozatban történt tájékoztatás hiányában a szerződés - így a részévé vált üzletszabályzat - rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, a fogyasztó felperes alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának van egy felső határa.

Az egyedi kölcsönszerződés és a részévé vált általános szerződési feltételek rendelkezéseinek egybevetése alapján a másodfokú bíróság nem értett egyet azzal, a felperes alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat őt egyáltalán nem vagy csak 20%-ot meg nem haladó korlátozott mértékben terhelheti.

A kölcsönszerződés tartalmazza, hogy a hitel devizaneme CHF, a 7. és 10. pontjai egyértelmű tájékoztatást rögzítenek arra vonatkozóan, hogy a keresettel támadott kölcsönszerződésnek árfolyamkockázata van, amely miatt a törlesztőrészletek összege az ÁSZF-ben írt módon változhat. Azt, hogy az árfolyamok változása milyen hatással van a törlesztőrészletek összegére, a kölcsönszerződés részévé vált ÁSZF 4.1.4. pontja egyrészt képlet formájában, másrészt annak

szöveges magyarázataként ismertette. Ezek a szabályok, összevetve az ÁSZF fennálló tőketartozás mértékének kiszámítására vonatkozó 4.4.2. pontjával és az ÁSZF szélsőséges árfolyamváltozás szabályait megállapító 4.8. pontjával, egyértelműen felismerhetővé tették nem csak azt, hogy a mértékadó deviza árfolyama emelkedhet vagy csökkenhet, hanem azt is, hogy az árfolyamváltozás maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a változását is azzal megegyező mértékben.

Az üzletszabályzat 4.8. pontjának alpontjaiban foglalt rendelkezések nem adtak alapot a kölcsönvevőnek arra a megalapozott következtetésre, hogy az árfolyam legfeljebb 20% mértékben fog emelkedni, illetve hogy az árfolyamkockázat korlátozott. Ez a kikötés éppen az árfolyamkockázat, az abból eredő fizetési kötelezettségváltozás korlátlanására utal, hiszen kifejezésre juttatja, hogy a devizaárfolyam szélsőséges mértékben, akár 25%-ot meghaladón is növekedhet a kölcsön futamideje alatt, a növekedés mértékére semmilyen korlátot nem jelöl meg. Az alperes nem nyújtott tájékoztatást az árfolyamváltozás várható mértékére, hanem azt fejezte ki érthető módon, hogy az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincsen pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja a szerződés futamideje alatt, amiből következik, hogy a szerződéskötéskor megállapított bázisárfolyam és a fizetési esedékességkor aktuális árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetni, aminek nincs felső határa.

A 6/2013. számú Polgári Jogegységi Határozat indokolásának 3. pontja értelmében egy fogyasztótól is minimálisan elvárható az, hogy a szerződés rendelkezéseit alaposan tanulmányozza át, és egyes, általa nem érthető rendelkezésekről külön tájékoztatást kérjen. A jóhiszeműség és tisztesség követelményének az együttműködési kötelezettségnek megfelelően elvárható a fogyasztótól, hogy a nagy összegű és hosszabb távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt. A szerződési feltételeket tartalmazó okiratot az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal át kell tanulmányoznia, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényelhet. A pénzügyi kötelekben az átlagos fogyasztó által nem feltétlenül ismert szakkifejezések, adott esetben matematikai formulák, képletek alkalmazása elkerülhetetlen, azok nem tisztességtelenek önmagában azért, mert megértésük a szerződés elmélyültebb tanulmányozását, esetleg szakember segítségének igénybevételét teszi szükségessé. Mindezek alapján a felperesnek a szerződéskötéskor át kellett tanulmányoznia a kölcsönszerződés részévé vált ÁSZF fenti rendelkezéseit, ebből látnia kellett, hogy az egyedi kölcsönszerződést tartalmazó okirat aláírásával az ÁSZF-et az árfolyamkockázatról szóló megfelelő tájékoztatásként fogadta el, így átlagfogyasztóként is tisztában kellett lennie azzal, hogy a megállapodás árfolyamkockázatot tartalmaz, amelynek gazdasági következményeként a fizetési kötelezettsége korlátok nélkül megváltozhat. A felperes a perben tett saját nyilatkozata szerint az ÁSZF rendelkezéseit nem tanulmányozta, a szerződéskötéskor tehát nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben az átlagos fogyasztótól általában elvárható volt. Ha ebből az okból a szerződés fentiek szerint világos és érthető kikötése nem volt számára átlátható, annak következményét magának kell viselnie.

A támadott szerződési feltétel megfelelt a világos és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének, hiszen alkalmas volt arra, hogy a felperes a kockázat ismeretében, annak gazdasági következményeit - a fizetési teher növekedésének kockázatát - megértve döntsön a szerződés megkötéséről. Ezért a vizsgált kikötés sem egészben, sem részben nem minősülhetett az 1959. évi Ptk.209.§ (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel tisztességtelennek, a kölcsönszerződés érvénytelenségét ebből az okból nem lehetett megállapítani.

A fentiek alapján a rész- és közbenső ítélettel elbírált érvénytelenségi okra alapítottan a keresettel érvényesített jog fennállása nem volt megállapítható. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét a Pp.213.§ (2) bekezdése szerint meghozott részítéletével megváltoztatta és a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása és hatályossá nyilvánítása iránti keresetet elutasította.

A másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban a rész- és közbenső ítélet megváltoztatásával az első keresetet részítélettel elutasította, és a 4/2009.(XII.14.) PK vélemény II. rész 2. pontjának megfelelő alkalmazásával az elbírált kereseti kérelemre vonatkozó perköltség és le nem rótt eljárási illeték viseléséről az eljárás minden szakaszára kiterjedően rendelkezett az alábbiak szerint:

A felperes eredeti keresetében az érvénytelenség következményeinek alkalmazása nélkül kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, ezért az elsőfokú eljárásban a pertárgy értéke a szerződésben kikötött kölcsönösszeg, 1.600.000 forint volt. Az első keresettel érvényesített jog fennállását megállapító rész- és közbenső ítélet elleni fellebbezés kapcsán a pertárgyérték nem volt megállapítható, ezért a fellebbezési illeték számításának alapja az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39.§ (3) bekezdés c) pontja alapján 600.000 forint volt. A másodfokú bíróság a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes részéről felmerült első- és másodfokú perköltség megfizetésére, mely a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (3) és (5) bekezdése alapján megállapított és a (6) bekezdés szerint az indokoltan felmerült jogi képviselési tevékenységre figyelemmel mérsékelt összegű általános forgalmi adóval növelt 76.200 forint ügyvédi munkadíj és 48.000 forint lerótt fellebbezési illeték, mindösszesen 124.200 forint. Az illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült felperes az általa le nem rótt 96.000 forint elsőfokú eljárási illetéket az Itv.74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles megfizetni az államnak. Viseli továbbá a saját költségeit.

Pécs, 2018. január 25.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró